

Miljöavdelningen
Naturvårdsenheten
Robert Andersson

BESLUT
1998-03-06

Diarienummer
231-10155-98
90-2208

1(7)

Enligt sändlista

Beslut om utökning samt ändring av föreskrifter för Backa naturreservat i Borås kommun

Beskrivning av området

Reservatets benämning:	Backa naturreservat
Kommun:	Borås
Socken:	Ljushult
Gräns:	Se beslutscharta, bilaga 2, gränsen markerad som en kraftigt punktstreckad linje.
Fastigheter och ägare:	Sexdrega pastorat, Hökhult, 510 53 Aplared
Areal:	Totalt ca 3,9 ha, varav utök- ningen motsvarar ca 2,2 ha
Naturtyper:	Ekhage 3,9 ha (efter restaurering)
Naturvårdsförvaltare:	Länsstyrelsen

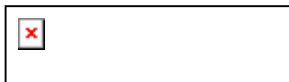
Beslut

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (NVL) förklarar Länsstyrelsen att som ny gräns för Backa naturreservat skall gälla den kraftigt streckprickade linje som anges på bifogade charta (bilaga 2). Det innebär att naturreservatet tillförs de områden som streckmarkerats på samma charta.

Vidare förklarar Länsstyrelsen att utöver skälet att områdets anses vara av märklig beskaffenhet (se Länsstyrelsens beslut 1957-10-10, dnr IIIÖ 18 54), bör området även skyddas på grund av områdets betydelse för kännedomen om landets natur, sin skönhet och betydelsen för allmänhetens friluftsliv.

Ändamålet med naturreservatet skall vara att bevara en värdefull ekhagsmiljö med förekomst av hotade och hänsynskrävande arter av bl a skalbaggar och lavar.

Länsstyrelsen fastställer bifogade skötselplan (bilaga 7) som omfattar hela naturreservatet. Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen.

Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer gäller utan begränsning i tiden.

Äldre föreskrifter för naturreservatet

Föreskrifter enligt länsstyrelsens beslut den 10 oktober 1957, dnr IIIÖ 18 54:

Det är förbjudet att fälla eller på annat sätt skada växande träd. Förbudet innebär dock ej hinder för erforderlig gallring i syfte att befodra trivselen för de gamla ekarna eller annan yngre ek, som lämpligen bör utfylla beståndet. Övriga trädslag med undantag för gran tillåtas kvarstå i beståndet i den mån de ej inverka menligt på ekskogen eller eljest äro hindersamma för en stiltrogen utformning av området. Där inom området förutsättningar finnas för slätterhävd, bör om möjligt sådan ske årligen under juli månad. All utsynning av träd jämte anvisningar angående områdets skötsel i övrigt bör ske genom stiftsjägmästaren i samråd med representant för Naturskyddssällskapet och pastoratets skogsbiträde. Utsynade träd förses med stämpel vid såväl rot som brösthöjd, och rotstämpeln lämnas kvar på stubben vid avverknigen. Det tillkommer Sexdrega pastorat att låta ombesörja erforderliga åtgärder under överinseende av stiftsjägmästaren. Gränserna för området, som böra hållas rena från lövsly eller annan skymmande vegetation, markeras dels genom ekpålar vid hörnpunkterna ca 1,4 meters längd ovan mark, dels och genom två gjutjärnstavlor med inskriptionen: "Naturskyddsområde fridlyst enligt lag".

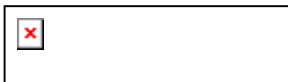
Nya föreskrifter för reservatet

För att trygga ändamålet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen med stöd av 8-10 §§ naturvårdslagen (NVL) och 9-10 §§ naturvårdsförordningen att följande föreskrifter och bestämmelser om naturvårdsförvaltningen skall ersätta ovanstående med kursiv stil angivna föreskrifter.

A. Föreskrifter med stöd av 8 § NVL angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att nyttja fastighet inom naturreservatet.

Förutom föreskrifter och förbud enligt andra gällande författningar är det i naturreservatet förbjudet att

1. uppföra byggnad eller annan anläggning;
2. anlägga väg;
3. bedriva någon form av täktverksamhet (täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra material) kommersiellt eller för husbehov;
4. anordna upplag;
5. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, muddra, dämma, eller valla in;

6. tillföra kemiskt bekämpningsmedel eller konstgödsel.
7. tillföra slam, naturgödsel eller kalk;
8. plöja eller utföra annan mekanisk markbearbetning eller ta bort block och stenar;
9. borttaga stenmurar eller hägnadsrester av sten;
10. slutavverka, gallra, så eller plantera skog;
12. plantera in för trakten främmande växt- eller djurart;
13. avverka lövträd eller upparbeta döda lövträd, fallna lövträd eller träd-
delar;
14. uppföra mast, antenn eller liknande fast anordning;
15. dra fram ny mark- eller luftledning.

Åtgärder som anges i den till detta beslut hörande skötselplanen får utföras av naturvårdsförvaltaren eller den som naturvårdsförvaltaren utser utan hinder av föreskrifterna A 4, A10 och A13.

B. Föreskrifter med stöd av 9 § NVL om skyldighet att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till mark inom reservatet förpliktas tåla att nedan angivna åtgärder vidtas för att tillgodose ändamålet med reservatet, nämligen:

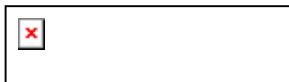
1. stängsling för bete;
2. betesdrift där skötselplanen så anger om markägaren själv inte ombesörjer betesdrift enligt skötselplanen;
3. slåtter, avverkning, röjning och gallring av områden enligt skötselplanen;
4. utförande och underhåll av anläggningar och anordningar för allmänhetens friluftsliv, såsom informationstavlor och stigar enligt skötselplanen;
5. utmärkning och upplysning om naturreservatet.

C. Föreskrifter enligt 10 § NVL om vad allmänheten har att iaktta inom reservatet.

Utöver föreskrifter och förbud enligt andra författningar är det förbjudet att

1. gräva upp växter, insamla lavar eller mossor, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen;
2. samla in insekter;
3. tälta, uppföra vindskydd eller ställa upp husvagn;
4. framföra eller parkera fordon.

Bestämmelserna enligt punkterna C1 och C2 skall ej gälla för sådana vetenskapliga undersökningar som behövs för dokumentation och

uppföljning av naturreservatets naturvärden enligt särskilt beslut av länsstyrelsen.

D. Föreskrifter m. m. enligt 9 § naturvårdsförordningen om naturvårdsförvaltningen.

1. Syftet med vården och förvaltningen är:
 - att återskapa och vidmakthålla en solöppen välhävdad ekhage med livskraftiga förekomster av bl a lavar och skalbaggar.
 - att göra området tillgängligt för det rörliga friluftslivet.
2. Naturvårdsförvaltare skall tills vidare vara Länsstyrelsen;
3. Naturvårdsförvaltaren skall fortlöpande samråda med markägare och brukare;
4. Naturreservatet skall förvaltas och skötas i enlighet med av Länsstyrelsen fastställd skötselplan.

Länsstyrelsen fastställer härmed bifogade skötselplan, bilaga 3.

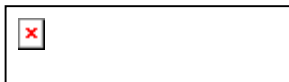
Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer gäller utan begränsning i tiden. I övrigt bör en översyn och ev. revidering av planen ske med ca 10 års mellanrum eller när uppföljningen och utvärderingen av skötseln så påkallar detta.

5. Naturreservatet skall genom naturvårdsförvaltarens försorg utmärkas enligt svensk standard (SIS021522) och Naturvårdsverkets anvisningar;
6. Skötselåtgärderna skall fortlöpande dokumenteras av brukaren respektive naturvårdsförvaltaren.

Övriga upplysningar

I särskilda fall kan länsstyrelsen med stöd av 12 § naturvårdslagen medge undantag från meddelade föreskrifter.

Enligt 37 och 38 §§ NVL gäller bland annat att den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot föreskrift som meddelats enligt 8 och 10 §§ NVL kan dömas till böter eller fängelse i högst sex månader och förpliktigas ersätta kostnad som föranleds av gärningen.

Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan länsstyrelsen enligt 39 § NVL vid vite förelägga honom om att rätta vad olovligen skett. Länsstyrelsen har vidare möjlighet att hos kronofogdemyndigheten få handräckning för att åstadkomma rättelse.

Planering

I länets naturvårdsprogram har området angetts som skyddsvärt område (klass 3) med anledning av stora biologiska, landskapsbildsmässiga värden samt betydelse för det rörliga friluftslivet.

I lövskogsinventeringen för Borås kommun beskrivs området som den förnämsta lokalen med gammelek i kommunen, naturvärdesklass 1.

I den kommunala översiktsplanen för Borås kommun anges att reservatet är av mycket stor vikt ur bevarandesynpunkt och att även omkringliggande skog är av vikt ur bevarandesynpunkt. Vidare uppges området, i vilket reservatet ligger, ha särskilda ekologiska värden och att åtgärder som kan skada dessa värden ej bör tillåtas.

Ärendets beredning

Länsstyrelsen avsatte den 10 oktober 1957 ett ca 1,7 ha stort område som naturminne. Området har 1997 föreslagits ingå i nätverket av skyddade områden i EU, Natura 2000. Diskussioner har förts underhand med stiftjägmästaren vid Göteborgs Stift med anledning av skötsel och utvidgning av reservatet.

Förslaget har därefter remitterats till bl a Borås kommun och Skogsvårdsstyrelsen som i allt väsentligt tillstyrker förslaget till utökning och planerad målsättning av reservatets skötsel.

Naturförhållanden

Reservatet är beläget i Ljushults socken ca 500 meter sydväst om före detta komministerbostället Backa. Området utgörs av gammal hagmark genom vilken den gamla landsvägen Backa-Arnäsholm har gått. Området är mycket kuperat och ställvis blockrikt eller med hållmarksinslag. Den aktuella utökningen är en kulle som utgör en fortsättning på ekhagen men som planterades med gran för ca 20 - 40 år sedan.

Området utgör ett tilltalande kulturlandskap av ekhagskaraktär. Trädskiktet utgörs av grova till mycket grova hagmarksekar med inslag av asp, rönn, lönn, björk och ask. Inom den föreslagna utvidgningen är inslaget av gran och asp stort under en skärm av hårt trängda ekar. Buskskiktet utgörs av hassel med inslag av en och rönn. Fältskiktet är av frisk ört/ris hedtyp och

kännetecknas av arter som vitsippa, knägräs, kruståtel omväxlande med blåbärsris, örnbräken, ekorrbär, blodrot och teveronika.

På ek och asp förekommer lunglav, *Lobaria pulmonaria* och på de grova ekarna förekommer ovanliga arter som almlav, *Gyalecta ulmi*; blek kraterlav, *G. flotowii*; *Antitrichia curtispindula* och koralllav, *Sphaerophorus globosus*; dvärgbägarlav, *Cladonia parasitica* och blomskägglav, *Usnea florida*. På nakenved av ek finns en rik knappnåslav-flora, *Caliciaceae*, med bl a den parasymbiontiska *Chaenothecopsis epithallina* på *Chaenotheca trichialis*.

Området hyser den akut hotade läderbaggen, *Osmoderma eremita*, men även sådana sårbara och hänsynskrävande skalbaggsarter som *Grynocharis oblonga* och *Ampedus hjorti*. Till övriga intressanta arter som noterats hör *Oxypoda recondita*, *Haploglossa gentilis*, *Dendrophilus corticalis* och *Trox scaber*. Samtliga arter funna på ek.

Typiska fåglar för området är bofink, nötväcka, trädpiplärka, större hackspett och spillkråka. Nötkråka ses regelbundet i området och gröngöling har uppgivits häcka i området.

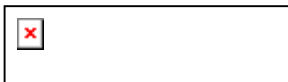
Grund för beslut

Biologiskt är området på grund av bl a ekarnas ålder av mycket stort värde med förekomst av flera ovanliga och hänsynskrävande lavar och skalbaggar. En av skalbaggsarterna är en prioriterad art som är listad i EU:s sk habitatdirektiv (92/43/EEG, bilaga 2). Sverige har därför ett ansvar gentemot Europa att skydda denna av EU prioriterade arten. Vidare är området är föreslaget av Länsstyrelsen att ingå i nätverket av skyddade områden, Natura 2000. Området är genom den ålderdomliga hagmarkskaraktären, attraktivt för friluftslivet.

Länsstyrelsen finner det, med hänvisning till vad som tidigare nämnts, angeläget att naturreservatet utökas med den aktuella delen. Genom föreliggande beslut utökas den skyddade arealen från ca 1,7 ha till 3,9 ha.

Länsstyrelsens bedömning

Enligt Länsstyrelsens bedömning är de höga naturvärdena av sådan karaktär att området är av stort intresse för naturvården i länet. Länsstyrelsen gör bedömningen att naturvärdena inom den aktuella utvidgningen bäst kan ges ett långsiktigt skydd och utveckling genom bevarande som naturreservat och att möjligheterna därigenom ökar att bibehålla och utveckla förutsättningarna för ett rikt växt- och djurliv inom reservatet som helhet. Vidare finner Länsstyrelsen att utökningarna är väl förenliga med

naturresurslagens bestämmelser om en från ekologisk, social och samhällsekonomisk synpunkt god hushållning med mark och vatten.

Länsstyrelsen finner vidare att gjorda ändringar och kompletteringar av föreskrifterna är motiverade för att bättre trygga ändamålet med naturreservatet.

Med avvägning mellan berörda allmänna och enskilda intressen anser Länsstyrelsen att naturreservatet bör utökas med den avgränsning och de bestämmelser som angivits ovan.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat och byrådirektör Robert Andersson varit föredragande. I handläggningen av ärendet har även miljödirektör Axel Wenblad, enhetschef Sven Swedberg och länsassessor Eva Högmark deltagit.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 5 (formulär O4).

Göran Bengtsson

Robert Andersson

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Sändlista
4. Skötselplan med skötselplankarta
5. Hur man överklagar